

Redacțiunea, Administrațiunea, și Tipografa:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. — Manuscrise nu se returnează.
INSERATE se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele Birouri de anușuri:
în Viena: M. Dukas, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppeliks, J. Danneberg, în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Bucuresci: Agence Havas, Encursale de Roumanie; în Hamburg: Karoly & Liebmann.
Prețurile inserțiilor: o serie garmond pe o colônă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o serie 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU LVII.

„Gazeta” iese în săptămânul.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare, Tergulul Inului Nr. 30 etajul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu răsul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Ună osemplă 5 cr. 7. a. sau 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 138.

Brașov, Joi, 23 Iunie (5 Iulie)

1894.

Nou abonament
la
„GAZETA TRANSILVANIEI”
Cu 1 Iulie 1894 st. v.
se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fetei noastre.
Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 12 fl.
pe șase luni 6 fl.
pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
pe un an 40 franci
pe șase luni 20 „
pe trei luni 10 „
Abonamente la numerele cu data de Duminică:
Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 2 fl.
pe șase luni 1 fl.
Pentru România și străinătate:
pe un an 8 franci
pe șase luni 4 „
Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.
Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

La adresa femeilor române.

Brașov, 22 Iunie v.

În timpul din urmă a început să se manifeste într-un mod mai marcant și în sinul femeilor române dela noi tendințe, de-a ne da concursul printr-o acțiune sistematică și solidară în marea luptă, ce purtăm pentru conservarea limbei și naționalității noastre.

Nu găsim nimic surprinzător în această nobilă tendință a femeilor noastre. Istoria națională a poporului român dintre Tisa și Carpați ne este martoră, că nu numai odată femeile noastre s-au distins prin fapte și bravuri, cari în istoria noastră de suferințe voru forma paginile ilustre pentru toate timpurile.

Încă aproape cu o jumătate de secol înainte, femeile române din Brașov puseseră temelia primei reuniuni românești, care și astăzi există în orașul nostru și este cea mai vechiă nu numai între reuniunile de femei, ci între toate reuniunile românești, din câte avem. De atunci încôce femeile noastre, pe câtă numai au permis grelele timpuri, ce am străbătut, au continuat aproape în toate ținuturile locuite de Români, de-a se organiza în cercuri tot mai largi pentru a veni, fie în mod direct, fie indirect, în ajutorul luptelor de naționalitate ale poporului român.

Abstragându așa-déră dela rolul important, ce l-au avut femeile române în toate perioadele luptelor noastre de naționalitate din trecut, ele în măsură mai mare sau mai mică au continuat de-a fi până în zilele de azi credincioșele noastre tovarășe de luptă.

Nu putem găsi deci nimic surprinzător în tendința manifestată zilele din urmă în sinul femeilor noastre. Într-o măsură însă această tendință pare a se manifesta acum într-un mod mai marcant, această este a se atribui, de sigur, împrejurărilor politice tot mai strimtoare și mai acute, în cari ne aflăm.

În adevăr, nici-odată poporul român dintre Tisa și Carpați n'a putut simți mai mare trebuință de concursul femeii ca acum, când este atacată în modul cel mai amenințător însa-și vatra familiei, pe care femeia română este chemată a-o apăra în primul loc.

Cine ar pute, de exemplu, paraliza mai cu succes marele atentat, ce se face astăzi contra familiilor noastre prin instituțiunea „Kisdedovurilor”, decât nu femeia, care în primul loc are darul și chemarea, de-a sădi în fragedele mlădițe ale românismului iubirea de limbă și de neam, pe care nici porțile iadului se nu o potă infrânge?

Cine este în stare să ne insufle-

țască mai cu succes în lupta sfântă pentru limbă și națiune, cine poate să torne balsamul alinător peste ranele bărbatului atins de loviturile dușmane, decât nu femeia, care exercită și a exercitat în toate timpurile cea mai elementară influință asupra bărbatului și care, prin urmare, de-o potrivă este responsabilă pentru atitudinea în luptă a acestuia?

Nu prețindem dela femeile noastre și n'am vă pretinsu nici-odată lucruri, ce cadu afară de delicatului lor cerc de activitate. Greul luptei are să-lu porțe bărbatul, lui îi aparține conducerea, de el se ține să dea directiva, — femeii însă îi rămâne încurajarea și însuflețirea în această luptă a noastră.

Să nu credă cineva, că în acest sens luat, cercul de activitate al femeilor române ar rămâne prea îngust. Dimpotrivă, el este în împrejurările noastre actuale cel mai vast cerc de activitate posibil pentru femei, căci nici-odată mai multă lipsă de încurajare și însuflețire n'am avut, nici-odată femeia română n'a putut aduce mai mare serviciu ca acum, când ei îi este în primul loc rezervat, — chemarea, de-a înălța pe cei bravi și de-a umili cu disprețului său pe cei ce se portă laș în lupta pentru națiune.

Limba românească îndură azi cele mai mari prigoniri nu numai în justiția și administrația, ci chiar și pe terenul social. Și cine poate să ridice mai cu efect valorea limbei noastre pe acest teren, decât femeia română, căreia prin marea influință îi stă în via de-a exclude din jurul și din societatea sa ori ce alte limbi străine, afară de limba sa națională?

Sunt nenumărate așa-déră căile de activitate ale femeilor noastre și nu putem decât să salutăm cu bucurie manifestarea nouelor tendințe ale lor. Dacă femeile române vor lucra pentru purificarea moravurilor, pentru conservarea obi-

ceiurilor, pentru încurajarea celor ce luptă și muncesc în brazda culturii noastre naționale: ele vor aduce prin acesta nespuse servicii neamului românesc și-și vor forma în cartea istoriei noastre naționale o pagină vrednică de memoria străbunelor lor.

Persecutarea Românilor.

Sub titlul acesta marele ziar rusesc „Moskovskja Vjedomosti” publică următorul articol:

Maghiarii persecută mai departe pe Români. Acum de curând au prins la proces pe tinerimea universitară română.

Necentenit Maghiarii află noue moduri și pretexte noue, de-a prigonii pe Români din Ardeal și din alte ținuturi locuite de Români.

Cu procesul Memorandului nu s'a sfârșit nici pe departe isgonirea și prigonirea elementului român. Acum în urmă guvernul maghiar a pus Ardelul sub stare latentă de asediu; așa și pe celelalte ținuturi locuite de Români.

Orbia ne mai audită, ce au comis-o Maghiarii față de Români, cu ocaziunea procesului Memorandului, a esarcebatu întregă populațiunea română. Dér cu toate acestea poporul român nu s'a lăsat sedus, și într-adevăr dă dovede de-o purtare esemplară.

Popolațiunea română din Transilvania și Ungaria n'a datu nici un fel de ansă la crearea de stări excepționale. Guvernul maghiar așa-déră, că se-și justifice purtarea, s'a dat a făuri sciri colportate cu scop, ca să prezente situația din ținuturile locuite de Români în colóre, ca și când s'ar pregăti o revoluție. Presa maghiară și-a oferit bucuros serviciile sale guvernului, în parlament se face obiect de discuție afacerea aceasta, și toate acestea se întâmplă, ca guvernul să-și

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

Din dimensiunea a patra.

Novelă, de Lothar de Brenckendorf.

(2) (Urmare.)

Atunci se ivi éraš' acea negură, în care apărură mai întâiu trăsurile feții ei și figura albă dispărú pe incet, musica încetă și în curând în cabinet se făcu tăcere și întunecú.

În cursul povestirii sale Bernheim, amintindu-și cele petrecute se făcuse palid ca mórtea și când voi să apuce paharul, mâna îi tremura. Eram infuriat asupra acescei miserabile șarlatanii, care de bună sémă se sévêrșise asupra amicului meu.

— „Și unde s'a întâmplatú această conjurațiune a spiritelor?” întrebai eu. „Cine a mai fostú acolo? Și cum se numesce mediul?”

— „La acesta nu potú să-ți dau nici o informațiune, căci mi-am datú cuvén-

tul de onóre, ca să tacú. Dér sperú, că nu te vei îndoi în veracitatea narațiunei mele.”

— „Nu mă îndoescú în cele spuse de tine, dér ai cădútu jertfa unei comedii scârbóse. Una nu o înțelegú însă, cum au pututú astfel de scamatorii să aducá la melancoliá pe un bărbatú de 24 de ani, pe unú soldatú.”

— „Póte fi o slăbiciune, și tocmai pentru aceea voescú, ca afară de tine să nu scie nimenea despre acestea. Ar fi de sigurú cu multú mai eroicú să privesci zimbindú ideia unei morți apropiate.”

— „Ce prostiá! Tu cređi așa-déră în sentința acestui oracolú din dimensiunea a patra?”

— „Am firmă credință! Vei crede și tu, când vei vedé așa ceva.”

— „La acesta mă îndoescú. Ași dori să facú o probá. Nu poți să mă iai la o așa ședință spiritistá?”

— „Mă temú, că este imposibil. M'a costatú multá muncá, până când am pu-

tutú fi primitú într-unú cercú atât de restrinsú, și m'au asiguratú, că eu facú o excepțiune, care nu se póte întinde asupra altuia.”

— „Spiritiști tui suntú fórté prevédători, după cum se pare”, observai eu cu batjocură. Dér vădendú câtú era de simțitorú la fă-care cuvénú ironicú, lui unú altú tonú și-mi încercai tótá puterea oratoricá, ca să-lú convingú despre nebunia superstițiunei sale. Deși vorbii aproape o órá, cu tóte aceste nu obținui nici unú rezultatú.

— „Alți potú fi înșelați”, persistá elú cu încăpăținare, „dér eu nu. Se dice, că eu am cei mai ageri ochi din totú regimentulú, până acum ceștia nu m'au înșelatú și nu știu pentru ce tocmai acum să n'am încredere în ei.”

Trebuia să recunoscú, că în istoria sa se cuprindú multe lucruri enigmatice și neexplicabile. Dacă n'ași fi cunoscutú iubirea sa de adevérú, m'ași fi îndoitú. Astfelú însă trebuia să credú într-o decepțiune a simțurilor, făcutá de o mână dibace.

Când 'lu pãrșii pe sërmanulú meu amicú, târziu séra, nu mi-a succesú să-lú abatú dela credința sa. Atátú eram de agitatú din cauza istorisirii sale, încátú până diminéța mi-am muncitú creerii, ca să afú o rezolvare a acestei enigme.

Peste două zile fui invitatú la o serată cu dansú, în casa președintelui guvernului. Toți oficerii regimentului, liberi de serviciu, erau presentí în salele splendidú decorate. Numai pe Hans de Bernheim îlú căutai înzadarú, deși înainte cu o zi mi spusese, că probabilú va veni și elú. Absența sa mă înștrăina cu atátú mai multú, cu câtú soiam, că e unú óșpe binevenitú în această casă și că există relațiuni înimá între elú și între ficia drágálașe a președintelui. Camerađii, pe cari îi întrebai, nu sciau nimica despre cauza absenței sale; voiam să întrebú și mai departe, când domnișóra Herta de Boddien, amintita fiică drágálașă, 'mi făcu distincțiunea, să dansézú unú valsú cu dënșă.

După ce ocolirámú sala de două ori,

scuze pornirile dușmănoase față cu Români.

Dela procesul Memorandului în Clușiu, situația Românilor a devenit într-o adevărată insuportabilă. Orașele și satele române gemu de gendarmi ungurești, ca și când numai acum s'ar fi sufocat o revoluție. Aceștia jidărăscu și nepăciuescu poporul, și decă unu Maghiarū acuză pe vre-unu Românū, acesta simplaminte este tîritu în temniță.

Pe lângă acesta foile ungurești mai facu amintire și de „ruble rusesce”. Dér se scie, că Români din Ardélū stau în raport de comerț cu cei din Basarabia, ba ei chiar călătorescu pe acolo, decă au lipsă. Intorcēndu-se acasă cu bani rusesci, Ungurii îi acuză, că stau sub influință rusescă. Acesta este o neghiobiă și o dovadă de frica, ce l'a cuprinsu pe păcătoșu.

„Agitare valahă.”

Sub acestu titlu „Egyetértés” de ieri — privitoru la declarațiunea universitarilor români, în care aceștia se pronunță solidar în ce privește compunerea, tipărirea și răspândirea, „Apelului” și „Manifestului”, — scrie următoarele:

Studentii valahi nu-și încap în piele. Cu totu prețulu voiescu să fiă martiri. Aceia, cari încă nu s'au împărțit de fericeie, ca să mănca în daru „papricășu de Seghedinū”, voiescu să facă serviiu martiragiului prin aceea, că se declară solidari cu condamnații în Clușiu, după aducerea sentinței. (?) Sperăm, că procuratura reg. cu acestă ocaziune va fi indulgentă și nu-și va implini pofta de-a întreprin în daru și a procura cununii de lauri pentru eroii, cari voiescu să ajungă ieftin la martiragiū, ci se îndestulă cu aceea, ca universitățile maghiare să le lege pașaporte de tăpile piciorilor.

Apoi să mai dicit, că nu sunt generoși perciuinații dela „Egyetértés”. Ei nu voru, ca procuratura „să-și implinescă pofta” de a-i infunda în temniță pe tinerii noștri universitari, ci voru „numai” să-i elimineze dela universități! Veți face cum veți afla de bine, jupânilorū, căci a vōstră e astădă lumea!

Unu interviu.

Budapesta, 2 Iunie.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.”)

În zilele din urmă părintele Lucaciu s'a aflatu aici. Auțēndu de acestă unu corespondentū alū mai multorū diare germane din Austria și Germania, a făcutu o vizită d-lui Dr. V. Lucaciu, pe care l'a interviuatū asupra cestiunei române.

În următoarele Vē trimitū acestū interviu:

Corespondentulū: Ce părere aveți des-

pre acțiunea română în actuala situație politică din Ungaria?

Dr. V. Lucaciu: După a mea părere, Români, avēndu în vedere situațiunea serioasă, au făcutu totu posibilul, ca statul liberalismului, să-lu ferescă de primejdiă. Dér politicii conducători și officioși nu numai, că n'au înțelesu acestă, ci sub pretexte false au luatū la gōnă cele mai nobile născuțe ale nōstre, și astfelu în locū să vrē seriosu lămurirea și dezvoltarea spre bine, cu intenție încreuă stările dinăuntru față cu naționalitățile. Este forte naturalu, că pe lângă tractarea unei ast-fel de politici de statū, starea Românilorū, adecă cestiunea română, deși trece prin lupte pline de suferință, și de di castiga în puterea interioră și în capabilitatea de cucerire, și Români privescu liniștiți la evenimentele, ce vorū urma.

Dér proprie în ce stă acestă putere interioră și cuceritoare a cestiunei române?

După părerea mea în aceea, că lupta națională a Românilorū este deschisă, sinceră, ei își continuă acțiunea între marginele dreptului natural și a legilor constituționale; pe cându puterea opresorie, în locū de motive basate pe legile constituției, ne vine înainte cu vis major, armele ei sunt apucăturile și pretextele, cu cari se luptă contra dreptului de apărare individuală a Românilorū. Er cum-că lupta națională română stă pe terenul legalu, o dovedesce simpatia streinătății, exprimată față de noi în totă presa diu streinătate.

E vorba, că D-vōstrē Români ați cumpăratū presa streină.

Adevăratu, că am auțitū mai de multe-ori accentuându-se acestă, dér de lucrulū acesta nu m'am ocupatū seriosu până la procesulū Memorandului, când am auțitū declarația lui Wekerle în parlamentū și acusa prim-procurorului Vita în sala de pertractare din Clușiu. Atunci m'am întrebatū, că ore omenii aceștia vorbescū seriosu, cându cuteză să stea în fața lūmei cu motive atātū de desperate. Este destulū, ca să arēți numai rana sângerândă a oprimatului, ca să se nască simpatia față cu elū în inima ori-cărui omū nepreocupatū și simțitorū. Tocmai pentru acestă, cauza nōstră a fostū îmbrățișată cu bunăvoință, pe cându apucăturile volnice și nedrepte ale puterii oprimate au născutū celū mai mare disgustū în Europa întregă.

Dér ce veți face acum D-vōstrē, după ce ministrulū Hieronymi a disolvatū partida națională română și d'initelul centralū romānū?

Sincerū vī mărturisescū, că pe noi ni-a surprinsu o astfel de dispozițiune a unui bărbatū de statū, și nu numai unu Românū a constatatū zimbindū, că acum s'a gătatū cu cestiunea română în Ungaria și Transilvania. Dér astfelu poți potopi de pe fața pământului popore și națiuni! Acestă dispozițiune prepotentă devine favorabilă nouē și concetățenilor nōstri de o simțire cu noi (naționalitățile), ca și streinătății, și lupta nōstră de apărare individuală va apare în coloru cu multū mai frumose, și de sigurū, că nu noi vomū căde în grōpa, ce ni-se sapă.

Bine, însă d-vōstrē cei condamnați, nu mai puteți lucra pe terenulū politice active.

Nici nu e nevoie de acestă. Sute și mii vorū ocupa loculū decilorū, și vorū continua lupta nobilă. Causa nōstră nu este personală, nu e o cauză izolată, ci cauza unei națiuni și a libertății popórelorū, și tocmai pentru acestă ori ce persecuțiune,

fiă ea câtū de pătimașă față cu singurati-cele persoane, nu pōte să aibă decātū influență binefăcătoare pentru cauză însăși.

Dér d-vōstrē pașiți de peterenulū luptei constituționale?

Asta nu-i adevăratū! Ci este adevăratū, că aici, în numele statului și sub scutulū constituțiunei, decurge unū răboiū de estirpare contra existenței, desvoltărei și cultūrei naționale a poporului romānū.

Dér nu credeți d-vōstrē, că va succede în viitorū o împăciuire?

Noi amū cercatū tōte modurile și mijlōcele pentru o împăcare leală. Față cu aceste tendințe ale nōstre însă, n'amū aflatū decātū utopii, ideii de statū maghiarū, statū naționalū maghiarū etc. În totă presa maghiară până acum numai Tibád Antal a avutū curagiulū să descopere în colōnele lui „Hazánk” starea adevărată a lucrului. Noi, durere, trebuie să așteptămū jănă când lupta acestă ignobilă se va descoperi pe totă linia și până când Maghiarii vorū vedē, — decă nu va fi prea târziu — că ei au păcătuitū tare contra nōstră și a patriei nōstre comune, Ungaria. Noi Români, ca și în trecutū, așa și în viitorū nu vomū face nicī odatū nimicū, ce ar sta în calca unei „entant cordial”.

Corespondentulū germanū a mai interviuatū și pe Iuliu Coroianu, care a dicitū între altele, că „gruparea naționalităților e numai cestiune de timpū, de cumva în cercurile guvernului nu vorū cuprinde terenulū alte păreri.”

SCRIRILE ZILEI.

— 22 Iunie.

Procesū pentru aderență. Ieri s'a începutū în Clușiu pertractarea unui nou procesū pentru aderențe. Acusați suntū: Demetriu Cateanu preotū gr. cat.; Moise Todorū preotū gr. cat.; Constantinū Prie preotū gr. or.; C. Todea și I. Pavelū din Săcădate. Pertractarea s'a continuatū și ađi. Despre rezultatū nu avemū încă până acum nicī o scire. Acusa a sustinutū procurorulū Dr. Aurēl Lázár.

— 0 —

Studentii romāni insultați pe stradă. Ni-se spune, că erī după prāndū, trei studenți dela școalele romāne din locū, trecēndu pe strada Vămei, care e una din stradele principale ale orașului nōstru, furū atacați de-unu grupū de studenți maghiari, constatator de 5—6 persoane, după cum se crede, abiturienți ai gimn. rom. cat. din loc, între cari fū cunoscutū numai unulū, cu numele Kőszegi. Studentii maghiari erau înarmați toți cu bâte sdravne. Fără a li-se fi datū celū mai micū pretextū, ei ținurū calea studenților romāni, pe cari începurū a-i insulta, injurāndu-i și amenințāndu-i cu bātele. Acestă s'a întâmplatū diua mare. Dēcă publiculū de pe stradă n'ar fi începutū a se grāmădi în jurulū lorū, ar fi urmatū de sigurū unū mare scandalū. Ore nu se va pune odată capētū acestui neastēmpērū alū tinerilorū maghiari, cari caută cu luminarea cērtă și scandalulū?

— 0 —

Foi din România oprite. După cum se vede, ministrulū de comerț ungureșcū

voiesce să oprēscă pe incetulū intrarea tuturorū foilorū din România la noi. Așa cetimū, că le este detrasū debitulū postalū pe teritorulū țerilorū de sub corōna sântului Stefanū, și diarelorū romāne: „Veselia” din Bucuresci și „Mehediñulū” din Turnu-Severinū. „Destulū veninū daco-romānū împraștie între poporulū romānū diarele romāne din patriă”, dīce „Hazánk”, „de ce să le mai ajute la acestă meserie nobilă și eeale din România?” — Fiă asigurāți d-nii dela „Hazánk”, că astfelu de măsurī draconice ale lorū mai multū „veninū daco-romānū împraștie în poporulū nōstru, decātū însă-și foile romāne!”

— 0 —

Declarațiune. D lū preotū Oreste Dujanschi din Sirete (Bucovina), fiindū bānuitū, ca autorū alū corespondențelorū publicate în diarulū nōstru sub titlulū „Din Bucovina”, ne rōgă a declara, că d-sa nu este autorulū lorū.

— 0 —

Mișcarea Sērbilorū. Din Carlovēțū se scrie, că între Sērbī domnesce mare agitație. La 28 Iunie n. ei au ținutū în Carlovēțū o nouă adunare imposantă de popor, în care cu multă amărăciune au protestatū contra căsătoriei civile și au hotărītū totodată, ca să trimită la Maiestatea Sa o deputațiune de 10,000 persoane, care să cēră, ca Corona să nu sancționeze proiectulū. În aceeași adunare s'a făcutū propunerea în scris, ca pe episcopulū sērbescū Gručić din Karlstadt să-lū destitue din postū din cauză, că la prima adunare poporală, convocată în cestiunea reformelorū bisericesci, elū n'a voitū să ia parte nicī după trei provocări ale patriarhului.

— 0 —

În procesulū pentru trădare de patriă, ce a decursū în Praga contra a trei școlari dela academia comercială, și despre care amū fostū amintitū într'unulū din numerii trecutū ai fōiei nōstre, s'a adusū următōrea sentință: Hochmeister este condamnatū la 4, Broschek la 5 ani temniță grea, în fiă-care pātrarū de anū încă agravată cu câte o di de postū. Busil a fostū condamnatū, numai pentru conturbarea liniștei publice, la arestū de patru sēptēmāni.

— 0 —

Perchisițiuni domiciliare în Săcele. Ni-se comunică, că patru gendarmi au făcutū Sāmbāta trecutū perchisițiuni domiciliare la d-nii parochi din Săcele: Alexă Verșea și Victorū Popea; apoi la directorulū școlarū Dom. Dogariu și la locuitorulū Tușu Hurezu. Ni-se spune, că gendarmii până acolo au ajunsū cu obrāsnicia, încātū au cerutū chiar și matriculele parochiale, ca să le controleze. Așteptāmū detailurī!

— 0 —

Concursū la stipendii. Douē stipendii de câte 300 fl. în aurū, din fundațiunea Franciscū-Iosifū-Elisabeta, suntū vacante și se potū căștiga pe cale de concursū. Concurentū pōte fi ori și care ascultatorū la

li trecuse pofta de dansū și mă întrebă, că n'ar fi bine a ne preumbla puținū. Cercai să aducū în conversațiune subiecte de ale balului; dér domnișōra Herta era o zscultătoare forte neatentă. De-odată 'mī adresă întrebarea:

„Ești dōr amicū cu d-lū de Bernheim, d-le locotenentū; trebuie, că cunosci cauza, de ce ne-a refusatū tocmai în timpulū din urmă. Căci cumcā nu e ocupatū cu serviciulū, după cum scrie elū, am aflat'ō dela căpitanulū sēu.”

A costat'ō multū până când mi-a adresatū acestă întrebare, și în perplesitatea ei trāda mai multū, decātū presimțeam.

Nu eram în stare să-i dau vre-o informațiune, care ar fi pututū să-i ridice sarcina de pe inimă. Eu răspunsei: „Dēcă comradulū Bernheim s'a servitū de unū astfel de pretextū, atunci de sigurū, că s'a genatū să vorbescă de indispozițiunea, de care suferē de mai multe zile.”

Recunoscu i dată, că am făcutū o prostiă, căci cu o privire spāriată mă întrebă:

— „E bolnavū? Dumneșeule, dōr' nu e seriosū bolnavū?”

„Cu multă greutate imī succese a o liniști. Dēcă n'ași fi fostū împedecatū prin promisiunea dată, i-ași fi spusū fără întârziare, felulū bōlei lui Bernheim, căci eram convinsū, că ași fi aflatū celū mai bunū remediu. Deore-ce nu voiam să fiu indiscretū, luai în adēnculū inimei mele hotărērea, să încercū o cură pe propria mea răspundere, ca să tradezū fericitulū, bucuriile ce-lū mai așteptă pe acestū pământū.

Când după međulū nopții imī luai rămasū bunū dela Herta, sārutāndu-i mână, îi șoptii: „Potū, ca să salutū din partea d-tale — pe sērmanulū meu amicū?”

Ea se înroși și dīse încetū: „Da! Și spunei, să fiă în curēndū sântōsū, căci suntemū forte îngrijați din cauza lui.”

Din întâmplare nu putui să vēdū pe Bernheim a doua di nicī în casarmă, nicī pe piața de esercitiū. Abia spre sēră scăpai de serviciū și mă dusei în casină, în speranță, că-lū voiu afla acolo. Dér nu

era acolo, și când întrebai în locuința sa, servitorulū sēu imī spuse, că d-lū locotenentū a plecatū deja de o oră la Hotel d'Angleterre, însoțitū de d-lū de Dewitz, care-lū visitase mai înainte de multe-ori.

Informațiunea acestă mă atinse în modū neplăcutū, căci sciam bine, ce va să dīcă d-lū de Dewitz și Hotel d'Angleterre. Înainte cu patru sēptēmāni se ivi în cerculū nōstru unū bărbatū cam de patru-deci de ani, cu o față de pasere răpitoare și cu ochii neliniștiți. Nimenea nu scia, cine l'a introdusū și cine este, dér era sigurū, că domnulū are mulți bani și că manierele sale arată o bună educațiune. Elū locuia în hotelū d'Angleterre și într'o sēră ne invitase pe mai mulți dintre noi la o mică cină. Deore-ce și șefulū meu de companiă, care de altmintrelea era forte precautū în alegerea amicilorū sēi, promise invitarea, am mersū și eu, dér considerāndū solda mea modestă, nu m'am alăturatū la joculū de cărți. Bernheim luase puțină parte la joculū, la care Dewitz ținea bancă, dér în curēndū se ridicase, fiind-că nu-i oferea

nicī o distrațiune. Perderea sa fū neînsemnată: alți camerađi însă, între cari și șefulū companiei mele, perduseră în curēndū sume însemnate.

Plictisitū plecai cu Bernheim. De atunci l'am vēcutū pe Dewitz numai pe stradă, salutāndu-ne numai în trecētū. Omulū acesta 'mi-era antipaticū; aflai chiar, că serile de jocū în Hotel d'Angleterre deveniseră o întocmire regulată și că d-lū Dewitz căștiga sume enorme.

După câtū sciam, Bernheim se ținuse departe de aceste conveniri, și mă atinse în modū penibilū, când aflai, că în sēră acestă totuși s'a dusū acolo. Fără ca să mă gândescū multū, mă dusei la Hotelū d'Angleterre și prin unū chelner trimisei carta de vizită d-lui de Dewitz. Fui primitū cu curtoasie și stăpānulū casei se ridică, salutāndu-mē în modulū celū mai cordialū.

(Va urma).

universitate lipsită și cu testimonii bune. Suplicile sunt a-se adresa la Majestatea Sa ces. apost. și a-se trimite la direcțiunea generală a fundațiilor prea înalte ces. și reg. în Viena.

—o—

Ultimul Gambeta. Din Nizza se anunță, că bătrânul Mihail Gambeta, a murit sub impresiunea scirilor despre atentatul contra lui Carnot, în vârstă de 90 ani. Cu el se stinge și ilustra familia Gambeta.

—o—

În armata germană s'a statorit o nouă ordine de a se înainta plângerile. Gregariul și suboficerul adevărat au dreptul de a se plânge și a-și espune gravaminele lor directă căpitanului, fără de a mai înscuișta acesta și celorlalți superiori de rang mai mic, ca căpitanul. Se vede, că această nouă ordine s'a statorit în urma multor maltratări, ce le aveau de suferit soldații din partea imediațiilor superiori ai lor.

—o—

O urcare simțitoare în prețurile grânelor, se semnalază din toate părțile României, cu deosebire din Brăila, unde a început o via mișcare în transacții. Așa, hectolitrul de grâu, care se vindea acum câte-va săptămâni cu 6 lei, acum se vinde cu 7 lei, până la 7 și jum. Rapița de asemenea se vinde binișor. Porumbul a început și el a fi căutat. Aceeași urcare are loc și în transacțiunile săvârșite la oborul din capitală.

—o—

Correspondența lui „Novoje Vremja”, care de prezent se află în Sofia, telegrafiază la Petersburg următoarele: „Ministrul de resbelu Petrov m'a imputernicit să declar, că este neadeverată informațiunea, în urma căreia în armata bulgară ar fi instructori austro-ungari. Armata este din principiu contra primirii de străini și doresce naționalizarea ei.”

—o—

Războiu. „Times” primesce din *Sanghai* știrile, că Japonia se pregătește în mare grad de războiu. Guvernul japonez a provocat pe regele din *Corea*, să rupă legătura de suzeranitate cu China, să se pună sub scutul Japoniei și să espulzeze pe rezidenții Chinezi. „Agenția Reuter” este informată, că s'au trimis deja 20 batalioane chineze în *Corea*, în vedere, că de soluțiune pacifică nu poate fi vorba.

—o—

2. **Ună lecă pentru popor.** Ca atare se poate, recomanda MOLL'S Franzbrantwein și sare care întrebunțate regulat vindecă durerile de încheieturi și răseli. Prețul unei sticle 90 kr. Se poate căpăta zilnic prin poșta dela farmacistul A. Moll, liberantul curții din Viena Tuchlauben 9. În depozitele din provincie se se ceară espresu preparatele lui Moll, prevădute cu marca de contravenție.

Martirul condeiului.

— Redactorul asasinat. —

Amintit în numărul de ieri, că un atentat mișelesc s'a făcut la Livorno contra lui *Bandin*, redactorul și proprietarul ziarelor italiene „*Gazette Livornese*” și „*Il Telegrapho*”.

După scirile, ce sosesc din Roma, e mai pe sus de ori-ce îndoială, că *Bandin* a căzut jertfă pumnalului anarchist. Anarhiștii, după-ce au stins viața fostului președinte al Republicii franceze, și-au ridicat arma ucigașă contra reprezentanților presei, ca să-și răzbune pentru campania, ce-a îndreptat-o presa împotriva lor. Decă Carnot, cum a dăsu împăratul german în condolența trimisă familiei ilustrului president al Republicii, a căzut ca ostașul pe câmpul de onoare, atunci nu mai puțin publicistul italian *Bandin* este martirul ideii, a murit pentru principiile sale, după-ce o viață întrăgă a luptat pentru dreptate și adevăr.

Bandin Giuseppe a căpătat o rană grea, în urma căreia a murit încă sub decursul operației din spital. Medicii n'au putut să impedeze omoragia produsă în urma ranei teribile, ce pumnalului unui anarchist i-a făcut în ficat.

Nenorocitul asasinat a avut un frumos trecut. El a luat parte activă la luptele Italianilor pentru libertate și nu odată sa distins prin bravurile lui. El a fost unul dintre cei 1000 dela *Marsala*. Lângă *Calafini*, cucerind o baterie de tunuri, a decis sortii războiului. În lupta de la *Custozza* s'a luptat foarte vitejese, a scăpat însă cu câteva rane mai grele.

După războiu s'a retras în *Livorno*, unde a scos de-odată numitele două ziare. Deja la începutul carierei sale diaristice a scris aspru contra anarhiștilor.

Înainte de-ași închide ochii el a esprimat cuvintele: „*Bene spese, lemie ferit!*” (Ranele întru adevăr și-au ajuns ținta.)

Uciderea lui *Bandin* a fost adusă și înaintea parlamentului italian. Ministrul-președinte *Crispi*, vorbind despre asasinarea lui, a dăsu următoarele: „Așa este, s'ermanul nostru *Bandin* a murit! El s'a luptat și a suferit pentru patrie, ca acum să-l ucidă tomai un Italian.”

Correspondența „Gaz. Trans”

Din munții apusei, 16 (28) Iunie 1894.

II.

În Roșia simțul național între Românii uniți este în apunere. Dicum erași, că respectul celor-va onorabile excepții. Nu se dăce, că Roșianul este Român, Ungur etc., ci că el este unit, papistaș, numai cei neuniți se dăce a fi și neuniți și Români. E un caos între noțiunile referitoare la naționalitate și religie.

Acum e un timp de tranziție; generația, ce urmează însă, n'o se mai fiă română-unită, ci maghiară-catolică.

La ce se și ție el în neamul românesc, când părintele *Maior* dăce în public cătră domni *Grita* și *Crișian*, că Românii sunt nisece ticăloși, ér Ungurii din Roșia sunt foarte de trebă, căci l'au cinstit cu un băieșu dela baia „*La Rizenă*”, pe când Românii nu. De unde se și cinstesc Românii, când ei au ajuns în Roșia a nu mai însemna nimic, decât nisece simpli hamali ai Ungurilor.

Ce se mai țină ei la limbă și la lege, când păr. *Maior* își ține de mare onoare, decă pte să chefuiescă la masa luclică a *Kárpátgyelet-istilor*? Pentru ei ridică toate, nu în limba sa maternă, ci în aceea a lui *Árpád*, spre edificarea poporenilor, dintre cari mulți, chiar ómeni bătrâni, cum e d-l *Henzel*, acum, când se află cu un picior în grópă, încep să vorbescă mai bucurat unguresce, decât românesc.

„Vai de biet român săracul,
„Că înderētă totă dă ca racul.”

Nu e decât lucru foarte natural, ca nici la conferența de acum e anul, nici la procesul Memorandului pui de Român unit din Roșia se nu ia parte.

Noi nu avem să facem deducțiuni și conclusioni, ci lăsăm să judece marele public românesc, decă e de condamnat, ori de aprobat, din punct de vedere național românesc, catolicarea Românilor uniți, decă nu este ea mai periculoasă încă, decât lucrarea *Kulturegyletistilor*?

Întortochierea lucrurilor, e un sistem polemic propriu iesuitismului. Te îngropă în frase, într'un morman de fel și fel de alte cestiuni, ce n'au a face chiar nimic cu obiectul din litigiu. Acesta pentru-ca să abată atențiunea cetitorului, să-l seducă, să-l imbete cu apă rece; din pléva cea multă se nu pót afla, nici cunosce grăuntele adevărului. Ba înfundat chiar, se apucă de umor și satiră, ca si când nu ar sta pe o basă de nisip, ci pe una de granit.

Românii și felul lor de a judeca a fost întot-deuna, de-o sobrietate și claritate specială; ne pare rău, că se ceară a-se încetățeni și la noi discuțiunile prea puțin serioase de omnibus rebus..., ceea ce va se dăce: a incurca, a întuneca mințile ómenilor.

Așa, „*Unirea*” nr. 26, în loc să răspundă la întrebarea, decă prin procesiunile, litanile, misele etc. Ungurilor catolici în bisericele române unite, să vatémă, ori nu simțul religios și național al uniților,

se altereză ori nu aședemintele acestei biserici românesce; decă misiunea bisericii române unite este a îngroșa ad infinitum *părețele de hârtie* al regretatului *George Barițiu*, — ce desparte pe fiil aceleiași mame... — ne pótă pe la Brașov, Viena, Roma, Lipsca — de ce nu și în China? — Și pentru ce? — Acesta e un secret al viitorului, căci faptele înșirate acolo, n'au de-a face nimic cu cestiunea, ele pótă dovedi altceva, dér ceea ce vor domnia lor să scótă din ele, însemnă a culege pėru din palmă.

Fiat nox et chaos! Acesta e impresia, ce o căștigă după cetirea unui studiu, ori articol polemic scris de unii domni doctori dela *Blașiu*, și de sateliți de-ai lor, norocul și fericirea Românilor, că puțin la număr.

De încheiere câteva observări la adresa păr. *Ioan Maior*, preot gr. cat. în Roșia-montană, lângă *Abrud*:

1) Noi nu vrem să spălăm pe nimeni, cu atât mai puțin să spălăm pe cineva fără de săpun, cu o manieră și într'un stil în adevăr, ca de *babă bătrână bărbitoră*. Spălarea fără de săpun nu spală, nu curățesce, ci *murdăresce*.

2) Ar fi o fericire pentru Roșieni, decă notița din Nr. 119 al „*Gazetei*” ar fi efectul unei răsunări personale. Publicul românesc va judeca, decă n'a fost timpul suprem, se se atragă atențiunea românilor asupra isprăvilor acestui misionar catolic, ce într'un punct din cele mai importante ale Munților apusei, periclitéză cele mai vitale interese ale Românilor. Nu mai e ađi în Roșia, cum era pe timpul lui *Balint*, a păr. *Păcuraru*, când Românii se afirmă pe toate terenurile; ađi ei sunt a șeptea rotă la car, nulă și ér nulă.

„*Ez a Májor nagyon tisztességes egy ember; vele mindent ki lehet vinni*” (*Maior* acesta e un om foarte de trebă, se pte face cu el ori ce), dăce bătrânul *Ajtai János*, în vatra băii dela „*Rizenă*”. Durere, grăesce adevărul șeful Ungurilor din Roșia.

3) Păr. *Maior*, este rugat a-și aduce aminte, că *non omnia licent*, mai ales preoților. Omni, care se respectă, nu ofensează, nu vatémă, nu „spală fără de săpun” pe un om în totă privința corectă și Română, ce se espune — cazul s'a întâmplat la *Alba-Iulia*, — căci a face din cineva trócă... nu bunăcuvința numai, dér opresce și paragraful.

4) Referitor la ceea ce păr. *Maior* le spune despre d-l avocat *Filip* din *Abrud*, observăm mai întâi de toate, că nu e în cestiă, nu discutăm. Avem însă a face unele constatări, durere, puțin măgulitoare pentru același păr. *Maior*.

După reorganizarea clubului politic din *Abrud*, în prima ședință a Comitetului, ședință publică, înainte de ordinea zilei, păr. *Maior* ia cuvântul, spre a-și espune vederile sale principiale cu privire la conducerea politică a d-lui *Filip*. Susținend, că „*n'a fost nici o conducere*”, „*nu s'a făcut nimic*” etc., spală fără de săpun, în terminii cei mai neurban, cum e obiceiul d-sale, activitatea politică a d-lui *Filip*, încercând să reducă toate meritele densului la zero.

Și același păr. *Maior* acum afirmă diametral contrarul!

Sfinte *Habauc*, luminează-ne, de unde așa *elasticitate de consciință* la omul acesta?

Noi recunoscem, ce dificilă este poziția unui preot român unit în Roșia. Decă ar vré păr. *Maior*, ar pte salva situația. Pentru urmașul d-sale va fi prea târziu.

Dér nu cu litanii, nu cu procesiuni, nici cu *rozsa-füzér-uri* catolice și maghiare se va fericii neamul românesc.

Continuatio delectat.

Unitul.

Manevrele armatei române.

Asupra marilor manevre de toamnă, ce se vor ține în anul acesta, putem da următoarele detalii, ce arată în scurt planul acestor manevre, dăce „*Tara*” din *Bucuresc*.

Un corp de armată din Moldova va pleca dintre *Roman* și *Bacău*, spre a forța liniile fortificațiilor de la *Focșani* și *Nămăloasa* și a ataca *Galați*.

Acest corp de armată va trece apoi înainte, îndreptându-se spre *Bărgan*, unde se va da lupta contra unui alt corp de armată. Cel dintău corp de armată va sfărma pe cel de alt doilea, înaintându spre *Bucuresc*. Tote trupele din capitală vor fi retrase, și corpul de armată din Moldova va asedia capitala, care va fi apărată de cătră armata din forturi.

Precum se vede aceste manevre au o importanță foarte mare, căci prin ele se va pte observa, decă liniile noastre de fortificații dela *Focșani-Nămăloasa* pótă fi străbătute de un corp de armată, care vine din Moldova.

De asemenea se va constata cam ce număr de soldați ar fi îndestulitor pentru a ține în respect și neacțiune din fortificații, pe un corp de armată, ce ar înconjora și bloca *Bucuresc*.

Se crede, că împăratul Germaniei, în visita, pe care se afirmă, că o va face la toamnă *M. S. Regelui*, în *Bucuresc*, va asista la aceste manevre.

SCRIRI ULTIME.

Paris, 2 Iulie. Președintele Republicii *Casimir-Perier* primesce de dă o mulțime de scrisori amenințătoare dela anarhiști, în cari i se pune în vedere sfârșitul tragic al lui *Carnot*.

Petersburg, 3 Iulie. În *Kronstadt* a izbucnit colera. S'au întâmplat mai multe îmbolnăviri și 6 casuri de morțe.

Avis!

Congresul proiectat al abiturienților români, din cauza unor pedeci neprevădute, se amână pe timp nedeterminat.

Brașov, 22 Iunie 1894.

Nicolae Zănescu,
August Lemeny,

Valeriu Moldovanu,
Iosif Scoopul.

DIVERSE.

Tigri din Turkestan. Ziarul „*Gazette*” din *Turkestan* dăce, că din *Aprilie* și până acum două-spre-șapte persoane au căcut pradă tigrilor din *Turkestan*. Aceste fiare se găsesc în mare număr prin pădurile dela *Kairtchak* și *Karakecten*. *Kirghizii*, cari locuiesc prin apropiere, sunt așa de îngroziți, în cătă după-ce scapătă soarele, nu mai îndrănesc să iasă din case, ba chiar ăia nu umblă de cătă în grupuri și armați.

Rectificare. În articolul prim de ieri, colona 2, șirul 4 de sus, în loc de „*emoluțiune*” se se cetescă *emulațiune*. — Pe pag. 3, la convocarea din *Teure*, numele unguresc al acestei comune este a se ceti *Tohát*, ér nu „*Tohá*”.

POȘTA REDACȚIUNII.

D-lui *Ir. P.* în *Bucovina*. Se tipăresce tomai acum. Vă rugăm încă de puțină paciință.

D-lui *F.* în *Sibiu*. Persoana căreia v'ađi adresat, în prezent nu este acasă. Se va reînțorce cam pe la finea săptămăni viitoare.

D-lui „*Călătorescu*” în *Bucovina*. Vă rugăm a ne împărtași adresa *D-Vóstré* actuală. În săptămăna viitoare unde veți fi?

D-lui *F.* în *Teure*. Costă 80 cr.

Dr. Sterie N. Ciurcu

VIENA, IX Pelikangasse Nr. 10

Cabinetul de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Iulie 1894.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur, Renta de corone) and Price.

Cursul pieței Brașov.

Din 4 Iulie 1895.

Table with 2 columns: Item (e.g., Banonote rom., Argint român) and Price.

Anunciuri (insertiuni și reclame) Sunt a se adresa subscrisiei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe ori.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscriserea sa. Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celorlți mai cerbice...

Franzbranntwein și sare a lui Moll. Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forte bine cunoscută ca unu remediu popularu cu deosebire prin trasu (frotatu) alina durerile de goidină și reumatismu și a altor urmărit de rēcělă.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll. (Pe baza de natron Acid-salicilic)

La întrebunțarea dîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de orf-ce etate și adulți, asigură scéstă apă de gură conservarea sănătósă și mai departe a dîntilor.

Trimiterea principala prin Farmacistulu A. MOLL, c. și r. furnisoru alu curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează dîlnică prin rambursă postală.

AVISU!

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se potu face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fîă-carei luni. Domnii abonati să binevoiască a arăta în deosebi, când voiescu ca espedarea să li-se facă după stilulu nou.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Numere singuratică a 5 cr. se potu cumpăra în din „Gazeta Transilvaniei” librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Maiu 1894.

Main railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Budapesta-Rusava-Vercerova, Budapesta-Aradu-Teiusu, Cucerdea-Osorheiu-Regh-sas) and train times.

No t a : Orele insemnate în stînga stațiunilor sînt a se ceti de susu în josu, cele insemnate îndrēpta de josu în susu. Numerii în cuadrelu cu linii negrii insemnăză orele de nōpte.